

РАДА СУДДІВ УКРАЇНИ

01601, м. Київ, вул. Липська, 18/5, тел.: (044) 277-76-29, факс: (044) 277-76-30

18 травня 2018 року

м. Сєвєродонецьк

РІШЕННЯ

№ 22

Реалізація гарантій здійснення правосуддя є необхідною передумовою належного виконання судом своїх конституційних функцій щодо забезпечення дії принципу верховенства права, захисту прав і свобод людини та громадянина, утвердження й забезпечення яких є головним обов'язком держави (ст. ст. 3, 8, 55 Конституції України).

Законом України “Про судоустрій і статус суддів” (далі – Закон) визначено умови виконання професійних обов'язків суддів та правові засоби, за допомогою яких забезпечується реалізація конституційних гарантій самостійності судів та незалежності суддів. Зокрема, статтею 6 Закону встановлено заборону втручання у здійснення правосуддя, вплив на суд або суддів у будь-який спосіб, неповагу до суду чи суддів, збирання, зберігання, використання і поширення інформації в будь-якій формі з метою завдання шкоди авторитету суддів чи впливу на безсторонність суду.

Право на незалежний і безсторонній суд гарантовано статтею 6 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод. Забезпечення кожній особі цього права відповідно до стандартів Ради Європи, які визначені у міжнародних документах та роз'яснюються у практиці Європейського суду з прав людини, є обов'язком кожної держави - члена Ради Європи. Метою забезпечення незалежності судової влади є гарантування кожній особі основоположного права на розгляд справи справедливим судом лише на законній підставі та без будь-якого стороннього впливу.

Таким чином, суддівська незалежність у міжнародно-правовому аспекті - це не тільки право людини на незалежний суд, але й обов'язок держави та суду бути незалежним в процесі прийняття рішень, неупереджено виконувати свої функції, та відповідно, обов'язок держави забезпечувати таку незалежність суду від зовнішнього втручання не лише на законодавчому рівні, але і фактично, в тому числі шляхом забезпечення матеріальних та соціальних гарантій незалежності судді, його особистої безпеки та безпеки членів його сім'ї.

Отже, незалежність судді включає наступні елементи:

- зовнішня незалежність;

- внутрішня незалежність;
- матеріальні і соціальні гарантії незалежності, забезпечені державою;
- демонстрація суддями незалежності своїх дій задля формування довіри до судової влади.

Саме за наявності цих елементів у їх сукупності можна оцінити реальний стан незалежності судової влади в державі.

З огляду на те, що проблеми незалежності судової влади у багатьох аспектах є спільними для європейських країн, слід врахувати вже напрацьований міжнародний досвід в питаннях забезпечення незалежності суду, закріплений в рекомендаціях Ради Європи, в тому числі щодо подолання негативних явищ на шляху забезпечення незалежності суду.

Негативні висновки Венеціанської комісії, зроблені щодо Судової системи України, орієнтували на те, що забезпечення суддівської незалежності відповідно до стандартів Ради Європи стало одним із важливих завдань нашої держави протягом останніх кількох років.

Незалежність судової влади є головною умовою забезпечення верховенства права, ефективного захисту прав і свобод людини та громадянина, юридичних осіб, інтересів суспільства й держави.

Зокрема, статтями 6, 48 цього Закону встановлено заборону втручання в здійснення правосуддя, вплив на суд або суддів у будь-який спосіб, неповагу до суду чи суддів, збирання, зберігання, використання й поширення інформації в будь-якій формі з метою завдання шкоди авторитету суддів чи впливу на безсторонність суду.

Рада суддів України, як вищий орган суддівського самоврядування, не може залишатись осторонь ситуації, яка склалась у сфері дотримання конституційних гарантій самостійності судів, незалежності та недоторканності суддів.

Суди та судді постійно перебувають під шквалом нищівної критики, набирає поширення публічне коментування як ухвалених судових рішень у край негативному світлі та й деяких обставин досудових розслідувань, та ще до винесення обвинувальних вироків суду, оголошують осіб винними у скоєнні злочинів. Висловлювання подібного змісту загалом підтримують емоційну напругу населення та все частіше викликають агресію, спрямовану на суддів.

Надання незбалансованих критичних коментарів на адресу судової системи є безвідповідальним і викликає серйозну проблему, оскільки тим самим підривається суспільна довіра і впевненість у системі правосуддя.

У своєму рішенні Європейський суд з прав людини підкреслив, що обсяг зобов'язань Держави щодо забезпечення розгляду незалежним та неупередженим судом у розумінні статті 6 Конвенції не обмежується судовою гілкою влади. Цей обсяг зобов'язань також покладає обов'язки на виконавчі, законодавчі та будь-які інші органи Держави, незалежно від їх рівнів, поважати та виконувати рішення та постанови суддів, навіть якщо ці органи не погоджуються з ними.

Таким чином, повага з боку інших гілок державної влади до Судової влади та судів є невід'ємною передумовою впевненості суспільства у судах та верховенства закону.

Необхідно зазначити, що рівень поваги суспільства до суду в Україні поступово зростає, хоча це відбувається досить повільно, протягом 2016-2017 років до Ради суддів України надійшла велика кількість звернень щодо випадків втручання в роботу суду шляхом блокування приміщень суду, зокрема блокування залів засідань, проявів неповаги до суду, що виявляється у хуліганському поведженні під час судового засідання, застосування щодо суддів насильства, публічного приниження честі та гідності, пошкодження їх майна, тиску на останніх та неправомірних втручань у процес здійснення судочинства з боку громадян та їх об'єднань. Найбільш поширеними є акції та протести біля будівель чи у приміщеннях судів та в залах судових засідань, розміщення неправдивих публікацій у засобах масової інформації, погрози суддям або скоєння проти них протиправних діянь.

В більшості випадків щодо осіб, які вчиняли протиправні дії не проведено ефективного розслідування і їх не притягнуто до відповідальності. Наявні непоодинокі випадки, коли за повідомленням суддів про здійснення протиправних втручань в їх діяльність правоохоронні органи доходять висновку про відсутність ознак кримінального правопорушення у викладених у заяві фактах, у зв'язку з чим відомості про злочин, вказаний у заяві суддів, взагалі не вносяться до Єдиного реєстру досудових розслідувань, не дотримуючись вимог ст. 214 КПК України.

Разом з розробкою та організації заходів Радою суддів України щодо забезпечення незалежності суддів, слід зазначити, що Судова влада в Україні зазнала значних якісних змін, у процесі здійснено низку безпрецедентних заходів, з урахуванням Плану дій Ради Європи щодо здійснення правосуддя. Прагнучи повернути довіру до суду, судова реформа створює новий формат правосуддя, що ґрунтується на засадах максимальної прозорості роботи та громадського контролю за діяльністю судової системи в цілому і кожного судді зокрема. Але незалежність суду потребує належних та вчасних дій для втілення гарантій, задекларованих державою задля виконання судами своїх конституційних функцій.

Заслухавши та обговоривши доповідь члена Ради суддів України Журавської О.В. щодо забезпечення незалежності судів і суддів, відповідно до статті 133 Закону України «Про судоустрій і статус суддів», Положення про Раду суддів України, затвердженого рішенням X позачергового з'їзду суддів України 16 вересня 2010 року (зі змінами), на виконання рішень XV позачергового з'їзду суддів України **Рада суддів України**

в и р і ш и л а:

1. Інформацію члена Ради суддів України Журавської О.В. взяти до відома.
2. Посилити взаємодію з виконавчою та законодавчою гілками влади з питань забезпечення авторитету судової влади.

3. Звернутися до Верховної Ради України, Кабінету Міністрів України, керівників правоохоронних органів з вимогою дотримуватися загальноновизнаних стандартів поваги до авторитету суду під час публічних виступів.

Відповідальний – комітет з питань співпраці з державними, громадськими організаціями, засобами масової інформації.

4. У разі виявлення неповаги до судової влади з боку офіційних осіб у публічних виступах, звертатися з відповідними заявами до Комітету з питань Регламенту та організації роботи Верховної Ради України та відповідних дисциплінарних органів для вжиття заходів відповідальності та відстежувати ефективність реагування.

Відповідальний – комітет з питань дотримання етичних норм, запобігання корупції і врегулювання конфлікту інтересів.

5. Прес-центру судової влади проводити постійний моніторинг публікацій засобів масової інформації і у разі виявлення фактів поширення недостовірної інформації або інформації, що підриває авторитет правосуддя, негайно звертатися до Комітету з питань комунікацій та ЗМІ для вжиття заходів реагування.

6. Комітету з питань комунікацій та ЗМІ спільно з Комітетом забезпечення незалежності судів до 20 червня 2018 року розробити типові заходи реагування на факти поширення у ЗМІ недостовірної інформації або інформації, що підриває авторитет правосуддя.

7. Провести до 01 серпня 2018 року спеціальне засідання за участю Генерального прокурора щодо стану досудових розслідувань кримінальних проваджень, передбачених ст. 375-379 КК України, з метою забезпечення ефективного досудового розслідування кримінальних проваджень у максимально стислі строки з дотримання гарантій незалежності суддів.

Відповідальний – комітет з питань забезпечення незалежності суддів.

8. Звернутися до Вищої ради правосуддя щодо розробки проекту Закону «Про внесення змін до Закону «Про судоустрій та статус суддів» в частині усунення дискримінації в суддівській винагороді.

Відповідальний – комітет з питань статусу суддів і дотримання прав працівників судів.

9. Звернутись до Вищої ради правосуддя та Державної судової адміністрації України щодо неприпустимості зменшення фактичної кількості суддів, що працюють у судах, які ліквідуються/реорганізуються на матеріально-технічній базі яких створено окружні суди.

Відповідальний – комітет з питань організаційно-кадрової роботи судів, органів суддівського самоврядування.

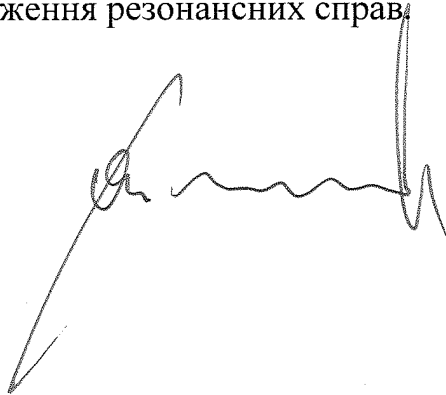
10. Провести до 01 липня 2018 року спеціальне засідання за участю Національної поліції України та Національного агентства з питань запобігання корупції для розмежування повноважень та координації дій у сфері складання протоколів стосовно суддів про вчинення адміністративних правопорушень, пов'язаних з корупцією.

Відповідальний – комітет з питань забезпечення незалежності суддів та комітет етики.

11. Звернутись до Державної судової адміністрації України щодо забезпечення функціонування Служби судової охорони та підвищення рівня забезпеченості судів технічними засобами (системи відеоспостереження, металошукачі, турнікети, камери схову тощо).

12. До 01 серпня 2018 року розробити алгоритм забезпечення комплексного супроводження резонансних справ.

**Голова
Ради суддів України**

A handwritten signature in black ink, consisting of a series of loops and a long horizontal stroke, positioned between the text on the left and right.

О.С. Ткачук